

SB: 79/79

Њолу, дядкуид, обухуру нери нойт, обухуру нери му чикоз.

Њol'у, d'adkuid, obuxuru n'eri nojt, obuxuru n'eri mu t'ikođ.

Њol'у,	d'adkuid,	obuxuru	n'eri	nojt ^c ,		obuxuru	n'eri	mu ^c	t'ikođ.
њo	-l'у d'adkui -ta	obu	-xuru n'e -ri	nojt	- ^c	obu	-xuru n'e -ri	mu	- ^c t'i -kođ
њu?	-riu d'adkui -ta	obu	-xуru n'e -ri	nojta	-?	obu	-xуru n'e -ri	mu	-? t'i -xVđo
num	-deriv ptcl	-n.case-poss	pr	-cl	v	-v.pn	v		
один	-LIM ладно	-NOM.SG.3SG	что	-CAR	NEG	-2DU.S/O	разогнуть	-CNEG	что -CAR NEG -2DU.S/O взять -CNEG вот -ABL.SG
one	-LIM well	-NOM.SG.3SG	what	-CAR	NEG	-2DU.S/O	auseinanderbiegen	-CNEG	what -CAR NEG -2DU.S/O take -CNEG here -ABL.SG
eins	-LIM na.gut	-NOM.SG.3SG	was	-CAR	NEG	-2DU.S/O	straighten	-CNEG	was -CAR NEG -2DU.S/O nehmen -CNEG hier -ABL.SG

Одно только: пожалуйста, ничего не трогайте, ничего не берите отсюда.»

Just one thing: Please, don't touch anything, don't take anything from here.

Eine Sache nur: Bitte, berührt nichts, nimmt von hier nichts.

SB: 131/24

Тэрег мана: «Њай, ихуз коди. Марекурузуй тоза, нэ нед нэзонь тоза, точкуз модь мяконь кантаз».

Tereg mana: "Њaj, ixuđ kod'i. Marekuruđuj tođa, ne n'ed neđon' tođa, tot'kuđ mod' mjakon' kantađ.

Tereg	мана3:			"Њaj, ixuđ				kod'i ^c .		Marekuruđuj				tođa ^c ,		
tereg	ma	-na	-3	њaj	i	-xu	-đ	kod'i	- ^c	mare	-ku	-ru	-đu	-j	tođa	- ^c
tereg	man	-ња	-3	њaj	i	-xogu	-đ	kod'i	-?	marie	-ku	-riu	-đo	-j?	tođu	-?
adj	v	-v.tense	-v.pn	ptcl	v	-v.mood	-v.mv	-v.cn	n	-n.deriv.n	-deriv	-n.dest	-n.case-poss	v	-v.mood.pn	
богатый	сказать	-CO	-[3SG.S]	пусть	NEG.MOOD	-HORT	-1SGспать	-CNEG	мешок	-DIM	-LIM	-DST	-NOM.SG.1SG	дать	-IMP.2SG	
rich	say	-CO	-[3SG.S]	let	NEG.MOOD	-HORT	-1SGsleep	-CNEG	sack	-DIM	-LIM	-DST	-NOM.SG.1SG	give	-IMP.2SG	
reich	sagen	-CO	-[3SG.S]	möge	NEG.MOOD	-HORT	-1SGschlafen	-CNEG	Sack	-DIM	-LIM	-DST	-NOM.SG.1SG	geben	-IMP.2SG	
ne	n'ed			неđon'				tođa ^c ,		tot'kuđ	mod'	mekon'		kantađ.		
ne	n'e	-ta		ne	-đo	-n'		tođa	- ^c	tot'kuđ	mod'	me	-ko	-n'	kanta	-đ
ne	n'e	-ta		ne	-đo	-n'		tođu	-?	tot'kuđ	mod'i	me	-do?	-n'	kanta	-đo?
n	n	-n.case-poss	n	-n.dest	-n.case-poss	v	-v.mood.pn	ptcl	pn	n	-n.case	-n.case-poss	v	-v.pn		
женщина	ребёнок	-ACC.SG.3SG	женщина	-DST	-GEN.SG.1SG	дать	-IMP.2SG	потом	я	чум	-LAT.SG	-GEN.SG.1SG	пойти	-1SG.S		
woman	child	-ACC.SG.3SG	woman	-DST	-GEN.SG.1SG	give	-IMP.2SG	then	I	tent	-LAT.SG	-GEN.SG.1SG	go.away	-1SG.S		
Frau	Kind	-ACC.SG.3SG	Frau	-DST	-GEN.SG.1SG	geben	-IMP.2SG	dann	ich	Zelt	-LAT.SG	-GEN.SG.1SG	fortgehen	-1SG.S		

Богач сказал: «Ладно, не буду ночевать. Только мешочек мне дай, дочь в жены отдай, потом я пойду в свой чум.»

The rich man said: "All right, I will not spend the night here. Just give me a little sack, give me your daughter, then I will go into my tent."

Der reiche Mann sagte: "In Ordnung, ich werde hier nicht übernachten. Nur das Säckchen gib mir, gibt mir deine Tochter, dann gehe ich in mein Zelt."

SB:180/83

Бунык нэзуд из наагу.

Bunik neđud iđ naagu.

Bunik neđud iđ naagu^c.

bunik	ne	-ðu	-d	i	-ð	naagu	- ^c
bunik	no	-ðo	-ta	i	-ð?	naagu	-?
n	pp	-adv.case	-n.case-poss	v		-v.mood.pn	v -v.cn
собака	к	-ABL.ADV	-GEN.SG.3SG	NEG.MOOD	-IMP.2SG.R	гнать	-CNEG
dog	to	-ABL.ADV	-GEN.SG.3SG	NEG.MOOD	-IMP.2SG.R	drive	-CNEG
Hund	zu	-ABL.ADV	-GEN.SG.3SG	NEG.MOOD	-IMP.2SG.R	treiben	-CNEG

Ты не гони от себя собак.

Don't drive the dog away from you.

Treibe von dir den Hund nicht weg.

SB: 121/73

Эсенина мамби: чики соз низ пя nera мугу?

Es'en'ina mambi: t'iki soð n'ið pja n'era mugu?.

Es'en'ina	mambi:	t'iki soð	n'ið	pe	n'era	mugu?.
es'e	-n'i -na	ma	-mbi - ^c	t'iki soð	n'i -ð	pe n'e -ra mugu -?
ese	-n'i -na?	man	-mubi -?	t'ike soð	n'i? -ðo	pe n'e -ra? mugu -?
n	-n.deriv.n -n.case-poss	v	-v.deriv.v -v.pn	pn	n	pp -adv.case n v -v.mood.pn v -v.cn
отец	-COLL -NOM.PL/DU.1PL	сказать	-US -3PL.S	тот мыс	LAT -ABL.ADV	дерево NEG -IMP.2PL.S/O братъ -CNEG
father	-COLL -NOM.PL/DU.1PL	say	-US -3PL.S	that peninsula	LAT -ABL.ADV	wood NEG -IMP.2PL.S/O take -CNEG
Vater	-COLL -NOM.PL/DU.1PL	sagen	-US -3PL.S	jener Halbinsel	LAT -ABL.ADV	Holz NEG -IMP.2PL.S/O nehmen -CNEG

Родители наши говорят: «С этого мыса дрова не берите.»

Our parents say: "Don't take any wood from this peninsula."

Unsere Eltern sagen: "Nehmt von diesem Halbinsel nimmt kein Holz."

SB: 165/13

Тобик мана: «У из пиçир', тозчикохоз у такрээ, модь çит пелдаз».

Tobik mana: "U ið pis'ir?, toðt'ikohoð u takree, mod' s'it peldað."

Tobik mana:	"U	ið	pis'ir?,	toðt'ikohoð	u	takree,	mod' s'it
tobik	ma	-na -3	u i	-ð	pis'ir -?	toðt'ikohoð u takre -e -3	mod' s'i
тobik	man	-ɲa -3	uu i	-ð?	pis'ir -?	toðot'ikohoðo uu tekara -ɲa -3	mod'i s'i?
n	v	-v.tense -v.pn	pn	v	-v.mood.pn	v -v.cn	adv pn v -v.tense -v.pn pn pn
мышь	сказать	-CO -[3SG.S]	ты	NEG.MOOD -IMP.2SG.R	смеяться	-CNEG	потом ты скрываться -CO -[3SG.S] я STEM
mouse	say	-CO -[3SG.S]	you.SG	NEG.MOOD -IMP.2SG.R	laugh	-CNEG	then you.SG hide -CO -[3SG.S] I STEM
Maus	sagen	-CO -[3SG.S]	du	NEG.MOOD -IMP.2SG.R	lachen	-CNEG	später du sich.verstecken -CO -[3SG.S] ich STEM

Мышь сказала: «Ты не смейся, потом ты спрячешься, я тебя поищу.»

The mouse says: "Don't laugh, you will hide and I will look for you."

Die Maus sagte: "Lach nicht, du versteckst dich und ich werde dich suchen."

SB: 125/36

Ненид дедю мана: «Погад из дереу, экон кайдад».

N'en'id d'ed'u mana: "Pogad ið d'ereu, ekon kajdad."

N'en'id	d'ed'u mana:	"Pogad	ið	d'ereu ^c ,	ekon	kajdad."
n'en'i	-d	d'ed'u ma	-na -3	poga -d	i	-ð d'ere -u - ^c e -kon kaj -da -

n'en'i	-do?	d'ed'u	man	-ɲa	-3	poga	-do?	i	-ð?	d'erer	-u?	-ʔ	eu	-xVne	kae	-ta	-
n	-n.case	n	v	-v.tense	-v.pn	n	-n.case	v	-v.mood.pn	v	-exl	-v.cn	pr	-n.case	v	-v.tense	-
гагара	-LAT.SG	лебедь	сказать	-CO	-[3SG.S]	сеть	-LAT.SG	NEG.MOOD	-IMP.2SG.R	попасть	-EXCL	-CNEG	этот	-LOC.SG	оставить	-FUT	-
loon	-LAT.SG	swan	say	-CO	-[3SG.S]	net	-LAT.SG	NEG.MOOD	-IMP.2SG.R	get	-EXCL	-CNEG	this	-LOC.SG	leave	-FUT	-
Seetaucher	-LAT.SG	Schwan	sagen	-CO	-[3SG.S]	Netz	-LAT.SG	NEG.MOOD	-IMP.2SG.R	geraten	-EXCL	-CNEG	dieser	-LOC.SG	lassen	-FUT	-

Гагара лебедь говорит: «В сети не попади, здесь останешься.»

The swan said to the loon: "Don't get stuck in the net, stay here."

Der Schwan sagt zum Seetaucher: "Verfange dich nicht im Netz, bleib hier."

SB: 81/138

Мана боглякухи нэ: «Казади сэй нери пи́зи.»

Mana bogl'akuxi ne: "Kađad'i sej n'eri piđi."

Мана3	bogl'akuxi	ne:	"Kađad'i	sej	n'eri	piđi ^с ."							
ma	-na	-3	bogl'a	-ku	-xi	ne kađa	-d'i	sej	n'e	-ri	piđi	- ^с	
man	-ɲa	-3	bogl'a	-ku	-xi?	no kađa	-d'i?	sej	n'e	-ri	piđi	-ʔ	
v	-v.tense	-v.pn	n	-n.deriv.n	-n.case	pp	n	-n.case-poss	n	v	-v.pn	v	-v.cn
сказать	-CO	-[3SG.S]	медведь	-DIM	-NOM.DU	к	бабушка	-ACC.SG.2/3DU	сердце	NEG	-2DU.S/O	испугать	-CNEG
say	-CO	-[3SG.S]	bear	-DIM	-NOM.DU	to	Grandmother	-ACC.SG.2/3DU	heart	NEG	-2DU.S/O	frighten	-CNEG
sagen	-CO	-[3SG.S]	Bär	-DIM	-NOM.DU	zu	Großmutter	-ACC.SG.2/3DU	Herz	NEG	-2DU.S/O	erschrecken	-CNEG

Говорит она медвежатам: «Бабушку не испугайте, бабушку не испугайте.»

She said to the bear cubs: "Don't scare grandmother, don't scare grandmother."

Sie sagte zu den Bärenjungens: "Erschreckt Großmutter nicht, erschreckt Großmutter nicht."

SB: 30/24

энзай, идарахаби ка.

enđaj, idaraxabi ka.

enđaj,	idaraxabi3	ka ^с .			
enđaj	i	-daraxabi	-3	ka	- ^с
enđaj	i	-daraxabi	-3	ka	-ʔ
adv	v	-v.mood	-v.pn	v	-v.cn
вероятно	NEG.MOOD	-SUP.PST	-[3SG.S]	умереть	-CNEG
probably	NEG.MOOD	-SUP.PST	-[3SG.S]	die	-CNEG
vermutlich	NEG.MOOD	-SUP.PST	-[3SG.S]	sterben	-CNEG

Однако, похоже, он не умер.

He probably did not die.

Vermutlich ist er nicht gestorben.

SB: 54/6

Њо каса энчи ибисъ ту, а џота тоби.

Ŋo kasa ent'i ibis' tu, a ɟota tobi.

Њо	kasa	ent'i	ibi3s'	tu ^с ,	a	ɟota	tobi3.							
ŋo	kasa	ent'i	i	-bi	-3	-s'	tu	- ^с	a	ɟo	-ta	to	-bi	-3
ŋu?	kasa	enet'e?	i	-bi	-3	-s'	tɔ	-ʔ	a	ɟu?	-ða	tɔ	-bi	-3

num	n	n	v	-v.mood	-v.pn	-v.tense	v	-v.cn	conj	num	-n.case-poss	v	-v.mood	-v.pn
один	мужчина	человек	NEG.MOOD	-NARR	-[3SG.S]	-PST	прийти	-CNEG	а	один	-NOM.SG.3SG	прийти	-NARR	-[3SG.S]
one	man	human.being	NEG.MOOD	-NARR	-[3SG.S]	-PST	come	-CNEG	but	one	-NOM.SG.3SG	come	-NARR	-[3SG.S]
eins	Mann	Mensch	NEG.MOOD	-NARR	-[3SG.S]	-PST	kommen	-CNEG	aber	eins	-NOM.SG.3SG	kommen	-NARR	-[3SG.S]

Один мужчина не вернулся, а один пришел.

One of the men did not return, the other one came.

Einer von den Männern ist nicht zurückgekehrt, der andere ist gekommen.

SB: 79/60

Менси мана: «Буси, махар тедѣ њай нехиз бит из покдѣ».

Mens'i mana: "Bus'i, maxar tede њaj n'exiđ bit iđ pokde."

Mens'i	mana3:			"Bus'i,	maxar	tede	њaj	n'exiđ			bi?t	iđ		
mens'i	ma	-na	-3	bus'i	maxa	-r	tede	њaj	n'e	-xi	-đ	bi?	-t	i
mens'i	man	-ња	-3	buuse	maxa	-ro	tede	њaj	n'e	-xi?	-đa	bi?	-do?	i
n	v	-v.tense	-v.pn	n	n	-n.case-poss	adj	ptcl	n	-n.case	-n.case-poss	n	-n.case	v
старуха	сказать	-CO	-[3SG.S]	старик	спина	-NOM.SG.2SG	широкий	пусть	ребѣнок	-NOM.DU	-NOM.PL/DU.3SG	вода	-LAT.SG	NEG.M
elderly.woman	say	-CO	-[3SG.S]	old.man	back	-NOM.SG.2SG	wide	let	child	-NOM.DU	-NOM.PL/DU.3SG	water	-LAT.SG	NEG.M
Ehefrau	sagen	-CO	-[3SG.S]	alter.Mann	Rücken	-NOM.SG.2SG	breit	möge	Kind	-NOM.DU	-NOM.PL/DU.3SG	Wasser	-LAT.SG	NEG.M

Старуха говорит: «Старик, спина твоя пусть широкой будет, детей в воду не урони.»

The elderly woman says: "Man, your back should become wide, don't let the children fall into the water."

Die Alte sagt: "Mann, dein Rücken soll breit werden, lass die Kinder nicht in das Wasser fallen."

SB: 137/5

Сѣн ѣнчу нени бусид тѣззу кадъ дязуби, обухуру чики мору нени сѣхоруд иби мику.

Sen ent'u n'en'i bus'id teđđu kad' d'ađubi, obuxuru t'iku moru n'en'i s'exorud ibi miku.

Sen	ent'u ^с		n'en'i	bus'id	teđđu				kad'	d'ađubi ^с ,		obuxuru			
sen	enet'e?	- ^с	n'en'i	bus'i	-d	te	-đ	-đu	ka	-d'	d'ađu	-bi	- ^с	obu	-xuru
sen	enet'e?	-?	n'en'i	buuse	-do?	te	-đo	-đu?	ka ^с	-s'i	d'ađaa	-bi	-?	obu	-x ^с ru
pr	n	-n.case	n	n	-n.case	n	-n.dest	-n.case-poss	v	-v.inf	n	-v.mood	-v.pn	pr	-cl
сколько	человек	-NOM.PL	гагара	старик	-LAT.SG	олень	-DST	-NOM.PL.3PL	просить	-INF	след	-NARR	-3PL.S	что	-CAR
how.many	human.being	-NOM.PL	loon	old.man	-LAT.SG	reindeer	-DST	-NOM.PL.3PL	ask	-INF	footstep	-NARR	-3PL.S	what	-CAR
wieviel	Mensch	-NOM.PL	Seetaucher	alter.Mann	-LAT.SG	Rentier	-DST	-NOM.PL.3PL	bitten	-INF	Spur	-NARR	-3PL.S	was	-CAR
t'iku	moru	n'en'i	s'exorud	ibi3					miku ^с .						
t'iku	moru	n'en'i	s'exoru	-d	i	-bi	-3	mi	-ku	- ^с					
t'ike	moru	n'en'i	s'exuru	-do?	i	-bi	-3	mis	-ko	-?					
pn	adj	n	pr	-n.case	v	-v.mood	-v.pn	v	-v.deriv.v	-v.cn					
тот	скупой	гагара	никто	-LAT.SG	NEG.MOOD	-NARR	-[3SG.S]	дать	-DUR	-CNEG					
that	stingily	loon	nobody	-LAT.SG	NEG.MOOD	-NARR	-[3SG.S]	give	-DUR	-CNEG					
jener	geizig	Seetaucher	niemand	-LAT.SG	NEG.MOOD	-NARR	-[3SG.S]	geben	-DUR	-CNEG					

Сколько люди к гагаре-старуку оленей просят ходили, ничего этот скупой старик никому не давал.

Many people went to the old loon-man to ask for reindeer, but this miserly old man did not give anything to anyone.

Viele Menschen kamen zum Alten Seetaucher-Mann um nach Rentieren zu fragen, aber der geizige alte Mann gab niemanden etwas.

SB: 60/117

Касаза ань дюзи эби, дязузь кудаха ибиза пирис.

Kasaða an' d'uði ebi, d'aðus' kudaxa ibiða piris.

Kasaða	an' d'uði	ebi,	d'aðus'	kudaxa	ibiða	piris^c.								
kasa -ða	an' d'uði	e -bi -3	d'aðu -s'	kudaxa i	-bi -ða	piris - ^c								
kasa -ta	an' d'uði	e -bi -3	d'aðo -s'i	kudaxa i	-bi -ða	piris -?								
n	-n.case-poss	conj adj	v	-v.mood -v.pn	v	-v.inf adj v	-v.mood -v.pn v	-v.cn						
брат	-NOM.SG.3SG	и	маленький	быть	-NARR	-[3SG.S]	идти	-INF	далёкий	NEG.MOOD	-NARR	-3SG.O	мочь	-CNEG
brother	-NOM.SG.3SG	and	small	be	-NARR	-[3SG.S]	go	-INF	far	NEG.MOOD	-NARR	-3SG.O	can	-CNEG
Bruder	-NOM.SG.3SG	und	klein	sein	-NARR	-[3SG.S]	gehen	-INF	weit	NEG.MOOD	-NARR	-3SG.O	können	-CNEG

Сестренка же еще маленькая была, идти пешком долго не могла.

My little sister was also very small; she could not walk for a long time.

Meine Schwester war auch sehr klein, sie konnte nicht lange gehen.

SB: 124/6

Эки дяхан сойзаан диресь идарахай пирис.

Eki d'axan sojðaan d'ires' idaraxaj piris.

Eki d'axan	sojðaan	d'ires'	idaraxaj	piris^c.							
eko d'a -xan	sojða -an	d'ire -s' i	-daraxa -j	piris - ^c							
eke d'a -xVne	sojða -mVne	d'ire -s'i i	-darxa -j?	piris -?							
pr	n	-n.case	adj	-n.case	v	-v.inf	v	-v.mood	-v.pn	v	-v.cn
этот	земля	-LOC.SG	хороший	-PROL.SG	жить	-INF	NEG.MOOD	-SUP	-1SG.R	мочь	-CNEG
this	earth	-LOC.SG	good	-PROL.SG	live	-INF	NEG.MOOD	-SUP	-1SG.R	can	-CNEG
dies	Erde	-LOC.SG	gut	-PROL.SG	leben	-INF	NEG.MOOD	-SUP	-1SG.R	können	-CNEG

На этой земле хорошо жить не могу, видимо».

One cannot live well on this Earth, apparently.

Man kann auf dieser Erde nicht gut leben, anscheinend.

SB: 57/5

Менҗиза мякныда иҗа җа.

Mens'iða mjaknida iҗa җа.

Mens'iða	meknida	iҗa3	җа^c.						
mens'i -ða	me -kni -da	i -җа -3	җа - ^c						
mens'i -ta	me -xVne -ta	i -җа -3	җа -?						
n	-n.case-poss	n	-n.case	-n.case-poss	v	-v.tense	-v.pn	v	-v.cn
жена	-NOM.SG.3SG	чум	-LOC.SG	-GEN.SG.3SG	NEG.MOOD	-CO	-[3SG.S]	быть.CNEG	-CNEG
wife	-NOM.SG.3SG	tent	-LOC.SG	-GEN.SG.3SG	NEG.MOOD	-CO	-[3SG.S]	be.CNEG	-CNEG
Ehefrau	-NOM.SG.3SG	Zelt	-LOC.SG	-GEN.SG.3SG	NEG.MOOD	-CO	-[3SG.S]	sein.CNEG	-CNEG

Жена его, конечно, дома находится.

His wife is, of course, at home.

Seine Frau ist natürlich zu Hause.

SB: 160/3

Эду обурухун ибизу перичу', эхуду иби д'усри'.

Edu oburuxun ibiðu perit'u?, exudu ibi d'usri?.

Edu		oburuxun		ibiðu		perit'u?,		exudu		
e	-du	oburu	-xun	i	-bi	-ðu	perit'u	-?	e	-xu -du
ee	-du?	oburu	-xVne	i	-bi	-ðu?	perit'u	-?	ee	-do? -du?
n	-n.case-poss	n	-n.case	v	-v.mood	-v.pn	v	-v.cn	n	-n.case -n.case-poss
мать	-NOM.SG.3PL	вещь	-LOC.SG	NEG.MOOD	-NARR	-3PL.O	помогать	-CNEG	мать	-LAT.SG -GEN.SG.3PL
mother	-NOM.SG.3PL	thing	-LOC.SG	NEG.MOOD	-NARR	-3PL.O	help	-CNEG	mother	-LAT.SG -GEN.SG.3PL
Mutter	-NOM.SG.3PL	Sache	-LOC.SG	NEG.MOOD	-NARR	-3PL.O	helfen	-CNEG	Mutter	-LAT.SG -GEN.SG.3PL

ibi^c d'usri?.

i	-bi	- ^c	d'usri	-?
i	-bi	-?	d'usre	-?
v	-v.mood	-v.cn	v	-v.cn
NEG.MOOD	-NARR	-CNEG	слушать	-CNEG
NEG.MOOD	-NARR	-CNEG	hear	-CNEG
NEG.MOOD	-NARR	-CNEG	hören	-CNEG

Матери-своей они ничего не помогали, мать не слушались.

They did not help their own mother, they did not listen to her.

Sie halfen ihrer eigenen Mutter nicht, sie gehorchten ihr nicht.